

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka uchwalona została przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 10 grudnia 1948 roku w Paryżu, prace nad nią trwały od roku 1947. 10 grudnia 1948 roku. Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęło i proklamowało Powszechną Deklarację Praw Człowieka. W następstwie tego historycznego wydarzenia Zgromadzenie Ogólne wezwało Państwa Członkowskie do opublikowania tekstu Deklaracji i do "spowodowania, aby Deklaracja była rozpowszechniana, pokazywana, czytana i objaśniana przede wszystkim w szkołach i innych instytucjach oświatowych, wszędzie bez względu na status polityczny kraju lub terytorium".

Prawa człowieka to pojęcie reprezentujące koncepcję, według której każdemu człowiekowi przysługują pewne prawa, wynikające z godności człowieka, które są niezbywalne (nie można się ich zrzec), nienaruszalne (istnieją niezależnie od władzy i nie mogą być przez nią regulowane), naturalne i niepodzielne. Państwu przypisuje się rolę instytucji, której zadaniem jest ochrona owych praw. Poszanowanie praw człowieka i godności ludzkiej jest uznawane za podstawę sprawiedliwości i pokoju na świecie. Prawa człowieka są powszechne, niezbywalne, nienaruszalne i przyrodzone.

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem oraz powinni postępować w stosunku do siebie wzajemnie w duchu braterstwa.

Generacje praw człowieka

- prawo do życia
- prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania
- prawo każdego człowieka do uznawania wszędzie jego podmiotowości prawnej
- zakaz stosowania tortur, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania
- zakaz trzymania człowieka w niewolnictwie lub poddaństwie
- zakaz skazywania człowieka za czyn, który nie stanowił przestępstwa w chwili jego popełnienia
- zakaz pozbawiania wolności jedynie z powodu niemożności wywiązania się ze zobowiązań

umownych

prawa osobiste do:

- dobrego życia
- rzetelnego sądu (patrz "gwarancje formalne" poniżej)
- decydowania o swoim życiu
- prawo jednego człowieka kończy się tam gdzie zaczyna się prawo innego człowieka
- szczęścia

prawa i wolności polityczne (tzw. prawa negatywne - prawa służące ochronie wolności jednostki przed ingerencją ze strony państwa):

- prawo do obywatelstwa
- możliwość uczestniczenia w życiu publicznym
- czynne prawo wyborcze - możliwość uczestnictwa w wyborach
- bierne prawo wyborcze - możliwość kandydowania w wyborach
- wolność zrzeszania się
- prawo do uczestniczenia i organizowania pokojowych manifestacji
- prawo do składania wniosków, petycji, skarg
- dostęp do informacji o działaniach władz i osób publicznych
- równy dostęp do służby publicznej

wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne :

1. tzw. prawa pozytywne - uprawnienia jednostki do świadczeń na jej rzecz - prawa socjalne prawo do:

- ochrony zdrowia
- nauki

- odpowiedniego i zadowalającego wynagrodzenia, zapewniającego jednostce i jej rodzinie egzystencję odpowiadającą godności ludzkiej
- pomocy socjalnej (ogólnie)
- rozrywki (np. granie w piłkę nożną, pływanie)

2. prawa ekonomiczne:

- prawo do pracy
- prawo do własności
- prawo dziedziczenia

3. prawa solidarnościowe (w większości nie posiadają sformalizowanego charakteru prawnego) - wszystkie prawa przysługujące grupom społecznym, np. prawo narodów do samostanowienia

prawa kulturalne:

- prawo do wolności twórczości artystycznej
- prawo do badań naukowych oraz ogłaszania ich wyników
- prawo do wolności korzystania z dóbr kultury i ich wytwarzania

Gwarancje:

1. materialne (dotyczą głównie praw socjalnych, ekonomicznych i kulturowych)

2. formalne (prawo do ochrony prawnej jednostki)/p>

- prawo każdego człowieka do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy przez niezawisły sąd
- prawo do fachowej obrony w postępowaniu przed organami aparatu państwowego
- prawo do skargi konstytucyjnej